

Kendelse

afsagt den 23. maj 2024

Sag nr. 2023-09452

[Klager]

mod

Frihedsbrevet

[Klager] har klaget til Pressenævnet over artiklen *"Forfatter og forlag undrer sig over slående ligheder mellem to nye krimier: "Det er for meget til at være tilfældigt"*, bragt af Frihedsbrevet den 30. oktober 2023 på frihedsbrevet.dk, idet hun mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har klaget blandt andet over, at artiklen indeholder ukorrekte og skadelige oplysninger, der ikke er efterprøvet tilstrækkeligt, og at artiklens vinkel har været bestemt på forhånd.

1 Sagsfremstilling

Forud for offentliggørelsen

[Klager] har oplyst, at Frihedsbrevet ved mail af 26. oktober 2023 kontaktede hende vedrørende den påklagede artikel. [Klager] har til Pressenævnet indsendt den pågældende mail. Af mailen fremgår:

"Kære [Klager],

Jeg skriver til dig, fordi jeg arbejder på en artikel, som blandt andet omhandler dig. Derfor kunne jeg selvfølgelig godt tænke mig at tale med dig.

Det drejer sig om forfatteren [Forfatteren], der mener, at hans bog '[Titel 1]' har et plot, der til forveksling minder om handlingen i '[Titel 2]'.

Jeg ved ikke, hvor meget du har hørt om ham og hans bog, men der er tale om et ægtepar, der rejser til Bangkok for at lede efter deres forsvundne datter og derfor hyrer en privatdetektiv. Så er der nogle forskellige ligheder; for eksempel hedder datteren Sara i den ene, Clara i den anden, der noget thaiboksnig, der er også en gennemgående noir-stemning.

I hvert fald vil jeg høre dig, om du har tid til et interview enten i løbet af i dag eller i morgen?

Alt godt
[Journalisten]”

[Klager] har oplyst, at hun i forlængelse af mailen telefonisk kontaktede journalisten. Frihedsbrevet har hertil oplyst, at telefonsamtalen fandt sted den 26. oktober 2023 kl. 14.22 og varede 19 minutter. Frihedsbrevet har til Pressenævnet indsendt et uddrag af en transskriberet version af samtalen. Af uddraget fremgår:

”Frihedsbrevet: Han har fået ideen for nogle år siden, og så har han for et par år siden sendt det (manuskriptet) rundt til en masse forskellige forlag og redaktører og så videre. Han kan jo ikke bevise noget, men han har en fornemmelse af, at der må være nogen, der har læst ideen og på en eller anden måde er kommet til at overlevere den. Noget i den retning. Det er det, han er bange for, er sket.

[Klager]: Altså det vil jeg slet ikke forholde mig til, hvad han er bange for. Jeg vil bare forholde mig til, at jeg kan umuligt have haft adgang til et manuskript på nogen som helst måde, til den bog, der udkommer i den her uge. Hans påstand så, at der er et forlag, der har taget hans ide og så givet den til en der så kunne skrive historien?

Frihedsbrevet: Ja, altså man kan sige... Han aner ikke, hvordan noget kunne have været sket, hvis det var - han undrer sig bare og tænker: Det var da godt nok mærkeligt, gad vide, om der er nogen, der har læst det og fortalt det videre til nogen eller et eller andet. Men han ved det jo ikke. Han kan ikke bevise det.

[Klager]: Nej.

Frihedsbrevet: Men det er han bange for.

[Klager]: Det er han bange for, ja. Okay. Men det kan jeg selvfølgelig ikke tage fra ham. Det må være hans hovedpine.

Frihedsbrevet: Det er jo ret interessant, fordi det minder om alle mulige andre plagiatsager, hvor man... For eksempel ved musik er der tit nogle sange, der minder om hinanden, og så har de ikke været inspireret - andre gange kan man sige, at de har været for meget inspireret.

[Klager]: Mmm.

Frihedsbrevet: Her der synes jeg, at det er interessant, fordi man ikke rigtigt hører om de her sager, når det kommer til bøger. I hvert fald ikke i Danmark. Det er meget sjældent, at man har hørt om den slags.

[Klager]: Mmm.

Frihedsbrevet: Der er jo heller ikke nogen plagiatsag her. Det er kun, hvis nogen rejser sagen og bruger penge på det... Men det er i virkeligheden en historie om, hvad man gør, hvis man har den her mistanke. Så kontakter man et forlag, og hvad sker der så? Så kommer de op at skændes. Så har jeg snakket med dem alle sammen rundt om det - og nu har jeg så snakket med dig om det.

[Klager]: Ja. Ja, det har du selvfølgelig. Og hvad øhhh... Ja.

Frihedsbrevet: Altså, jeg forstår godt, at du synes, det er irriterende at blive draget ind i det her. Det er bare lidt svært, når det trods alt er den bog, det handler om. At undgå at tale med dig.

[Klager]: Ja, det er lidt svært, det kan jeg selvfølgelig godt se. Og jeg skal ikke overhovedet fortælle dig, hvordan du skal bedrive journalistik. Men jeg tror, jeg har

svært ved at se historien. Og jeg tror da, at enhver der læser artiklen og kan se, at hans bog er udkommet i den her uge, og min bog er udkommet den [dag1] eller [dag2] juni vil tænke: Jamen hvordan fanden? Altså... Det forstår jeg simpelthen bare ikke. Så du laver en journalistisk artikel på, at der er en der undrer sig over, at der er udkommet en roman for fire måneder siden, som ligner noget han sad og arbejdede på på det tidspunkt?

Frihedsbrevet: Ja. Det kan man sige.

[Klager]: Okay. Ja.

Frihedsbrevet: Han fortæller, at han har arbejdet på en bog i efterhånden 4-5 år, og lige pludselig kommer der en bog, hvor han tænker: Det der plot, det er da det, jeg har siddet og arbejdet med. Hvordan kan det lade sig gøre? Og så er det jo et slags mysterium, hvis det giver mening.

Frihedsbrevet: Ja. Det er ikke et mysterium. Det er simpelthen slet ikke nogen historie, hvis jeg skal være helt ærlig. Altså, det... Ja. Det er det måske nok for jer, og det er sgu også fint nok. Fred være med det. Jeg synes stadig, det er interessant, og det siger noget om branchen, og det siger noget om, hvordan forfattere har det, hvis de føler, at deres ideer minder for meget om hinandens ideer.

[Klager]: Ja.

Frihedsbrevet: Det må da også være lidt mærkeligt for dig at høre, at der lige pludselig er en eller anden mand, der har gået og arbejdet på det samme plot? Synes du ikke, det er lidt underligt?

[Klager]: Det er jo ikke det samme plot.

Frihedsbrevet: Men grundidéen - motoren - er vel?

[Klager]: Det, du skriver til mig i din mail, er, at det er to pigenavne, der rimer på hinanden. Den ene hedder Sarah, og den anden hedder Clara. Så er der noget med thaiboksning og en gennemgående noir-stemning...

Frihedsbrevet: I Bangkok. Og en forsvunden datter. Og et større drama med...

[Klager]: Men jeg har boet i Bangkok! Det... Altså... Jeg synes, du skal svinge ind til [Chefredaktøren], som kender mig. Og prøve at spørge ham, som har blurped på omslaget af min første bog om, at jeg var en dygtig journalist og en lyskaster. Fordi jeg skrev om et militærdiktatur. Så jeg synes, du skal stikke hovedet ind forbi ham, og vend den med ham, og hør om han tænker, at jeg er sådan en, der ville få en historie serveret af et forlag og så sidde og skrive den i stedet for at finde på mine egne. For det er vel det, der er din vinkel?

Frihedsbrevet: Nej, min vinkel er ikke, at du har hugget...

[Klager]: Nej, jeg siger heller ikke hugget. Jeg siger... Hvis det handler om, at der er en, der hedder [Forlæggeren], som har kontaktet [Forlagsdirektøren] med det her endnu upublicerede manuskript på det tidspunkt, af ham der [Forfatteren] der, og beder [Forlagsdirektøren] forholde sig til det, så anklager han vel indirekte [Forlag 1] for at have fået en eller anden ide, som de så har givet videre til en forfatter? Og det her tilfælde mig? Eller hvad, er det ikke også det, du siger?

Frihedsbrevet: Jeg siger egentlig ikke noget. Det, som de siger, det er, at de har forsøgt at kontakte [Forlag 1] for at fortælle, at de synes, det virker mærkeligt.

[Klager]: Ja.

Frihedsbrevet: Og så havde de håbet på, at [Forlag 1] ville undersøge det på en eller anden måde.

[Klager]: Ja.

Frihedsbrevet: Og så har [Forlagsdirektøren] fra [Forlag 1] sagt: Prøv at høre, det her kan jeg slet ikke. Det har jeg ikke nogen grund til at tro, og hvis der er noget, så må I jo ringe og spørge [Klager].

[Klager]: Ja.

Frihedsbrevet: Og det har de så ikke gjort. Og det er jo så det, jeg bliver nødt til at gøre, for det vil de ikke - de synes det er mærkeligt, at forlaget ikke vil hjælpe dem. Og så er der sådan nogle ting, som jeg har snakket med [Forlagsdirektøren] om - at det er dig der har ophavsretten, så i princippet er det ude af hans hænder. Han stoler selvfølgelig på, at du har ophavsretten og har styr på dit, og han synes, at hvis han begynder at kontakte dig, så begynder han at mistænke dig for urent trav og så videre, så det gider han slet ikke gå ind i.

[Klager]: Mmm... Nej. Men du må gerne citere mig for: Jeg kender ikke til [Forfatteren]. Jeg kender ikke hans bog. Det er en ny udgivelse, og jeg kendte ikke til den, før du kontaktede mig. Så jeg har meget svært ved at se, hvordan – hvis det er det, han mener – at jeg har ladet mig inspirere af hans historie til mit plot. Jeg kan slet ikke se, hvordan det skulle hænge sammen. Jeg var lidt i tvivl om det her med, hvor meget du havde brug for fra mig.

Frihedsbrevet: Ja, jamen det kommer jo an på, hvad du har lyst til. Men i princippet er det jo bare for at forholde dig det og høre, hvad du siger til det.

[Klager]: Ja. Jamen altså, det, jeg siger, er, at det er jeg sgu da overrasket over. At der lige pludselig står et menneske, som jeg aldrig nogensinde har hørt om, som lige har udgivet en tegneserie, som han synes minder om plottet i min thriller. Det er jeg da overrasket over. Ja. Det er jeg sgu da overrasket over. Sådan tror jeg da også selv, at du ville have det. Hvis der var nogen, der synes, du havde copy-pastet en artikel eller et essay eller have ladet dig inspirere lidt for meget af et eller andet, så tror jeg da også, du ville tænkte, at det ikke er fedt. Det der med at nappe hinandens ideer, det er bare et fucking no-go. Så det er også derfor, jeg lige er sådan lidt: Ej, det er fandme irriterende, det her.

Frihedsbrevet: Det er en stor ting for de her folk, og for dig og for [Forlag 1] er det her bare en latterlig ting, og det kommer jo til at fremgå.

[Klager]: Ja, og det er fint nok. Ja. Og det er bare sådan, det er. Det er der, vi må lande den.

Frihedsbrevet: Der er jo en debat, kan man sige. Og det er jo ikke dig, der har startet den. Men de har i hvert fald en eller anden disput kørende her.

[Klager]: Ja, åbenbart. Det har jeg så fundet ud af i dag. Så... Men ja... Det er fint. Du ringer bare, hvis du har brug for andet og mere, ikk'?

Frihedsbrevet: Jo, jeg sender citat forbi dig også.

[Klager]: Jo. Det er fint. Tak for det.”

[Klager] har oplyst, at hun under samtalen gav to citater, og at det blev aftalt, at journalisten skulle fremsende citaterne til citattjek. [Klager] har indsendt Frihedsbrevets mail af 27. oktober 2023 med de pågældende citater. Af mailen fremgår:

”Hej [Klager],

Jeg vil gerne citere dig for nedenstående. Sig endelig til, hvis du har rettelser.

Vh [Journalisten]

”Jeg er overrasket over, at der lige pludselig står et menneske, som jeg aldrig nogensinde har hørt om, som lige har udgivet en tegneserie, som han synes minder om plottet i min thriller. Det er jeg da overrasket over.”

”Jeg kender ikke til [Forfatteren]. Jeg kender ikke hans bog. Det er en ny udgivelse, og jeg kendte ikke til den, før du kontaktede mig. Så jeg har meget svært ved at se – hvis det er det, han mener – at jeg har ladet mig inspirere af hans historie til mit plot. Jeg kan slet ikke se, hvordan det skulle hænge sammen.”

Påklaget artikel

Frihedsbrevet bragte den 30. november 2023 artiklen ”*Forfatter og forlag undrer sig over slående ligheder mellem to nye krimier: ”Det er for meget til at være tilfældigt”*” på frihedsbrevet.dk under bjælken ”Fri Kultur”.

Der er øverst i artiklen indsat en illustration af en kvinde med lange øjne, der kigger en mand over skulderen og noterer, hvad han skriver. Over mandens hoved er en tænkeboble, hvoraf fremgår: ”Da de var ankommet til bangko-...”.

Af artiklen fremgår:

”Det korte af det lange

For nogle år siden fik [Forfatteren] ideen til at skrive en noir-krimi, der skulle foregå i Bangkok og handle om jagten på en forsvunden datter.

Den ide var han bare ikke den eneste, der fik, og nu er to forlag røget i totterne på hinanden.

”At vi begge to får ideen til en Bangkok-noir-serie, det kunne man sagtens forestille sig. Men at det, jeg lige har ridset op, er så ens, tror jeg ikke på, er tilfældigt,” siger [Forfatteren].

Hele historien

”Da jeg læste den, fik jeg det dårligt. Det var meget ubehageligt,” siger forfatteren [Forfatteren].

Han taler om bogen [Titel 2], en thriller, der udkom på forlaget [Forlag 1] i sommer. Ubahaget hos [Forfatteren] skyldtes ikke læseoplevelsen som sådan, men mere den erkendelse, at historien mindede forbavsende meget om en bog, han selv havde på trapperne.

I sommeren 2019 havde han ideen på plads til [Titel 1]. Plottet, miljøet, karaktererne. Herfra blev der udfoldet og finpudset, og et mere færdigt manuskript blev i de efterfølgende år sendt forbi flere forskellige forlag, blandt andet Gyldendal, Modtryk, Cobolt, Mofibo og Politikens Forlag. Manuskriptet kom også forbi en oversætter, en agent og Kunstfondens Litteraturudvalg og en tegner.

I foråret 2021 kom [Forlag 2] så ombord. Sammen fandt de ud af, at der måtte en thailandsk tegner til, hvilket ifølge de to aktører viste sig at være en vanskelig opgave, som fik hele projektet til at trække ud, og derfor måtte de holde krudtet tørt indtil efteråret 2023.

Hvis bare bogen var blevet udgivet for et halvt år siden, havde mindst én forfatter sovet bedre om natten. Egesborg fortæller nemlig, at det tog hårdt på ham at læse [Klager]s roman [Titel 2], der udkom i sommer.

Med fire hjerter i Politiken og fem stjerner i Berlingske fik bogen en fin modtagelse af anmelderne.

Men ikke af [Forfatteren].

“Jeg fik nærmest angst,” siger han.

Sammenfald

[Titel 1] er en graphic novel, og [Titel 2] er en roman. De er sådan set vidt forskellige på stort set alle punkter. Bare lige bortset fra nogle af de mest grundlæggende elementer.

I [Titel 1] er Bangkok ramt af smog, i [Titel 2] af, ja, monsun. Begge fortællinger har samme motor: Datteren er forsvundet. Et detektivbureau skal hjælpe et par med at finde hende, og herfra bliver man hvirvlet ind i forskellige dramaer. Den forsvundne datter er politisk aktiv – i [Titel 1] miljøaktivistisk, i [Titel 2] handler det om demokratibevægelsen i Thailand.

“I hendes historie er den ene hovedperson på flugt fra en traumatisk fortid og har et traumatisk forhold til et barn. Den anden hovedperson dyrker thaiboksning. I min bog er der kun en hovedperson, men han har både et traumatisk forhold til et barn, er på flugt fra en traumatisk fortid og dyrker thaiboksning,” siger [Forfatteren], der ikke tror på tilfældet i denne sammenhæng.

Du har jo ikke sendt manuskriptet til [Forlag 1]. Hvad tror du, der er sket?

“Mit gæt er, at der er en person, der har givet hende manuskriptet. Jeg ved det ikke. Men der er simpelthen for mange påfaldende sammenfald i de to fortællinger til, at det kan være tilfældigt. Men jeg kan ikke vide det,” siger han.

“Hele fundamentet i de to fortællinger er ens. Det tror jeg, at de fleste ville undre sig over. Jeg synes, det er påfaldende. Men hvordan og hvorledes det skulle være foregået, det har jeg ikke nogen anelse om. Jeg forholder mig bare til det faktuelle. At der er de her sammenfald.”

Sarah og Clara

Det mest grelle eksempel, mener Egesborg, er de to forsvundne og aktivistiske pigers navne. Hos [Forfatteren] hedder hun Sarah, hos [Klager] hedder hun Clara.

“Det er simpelthen for tykt. Det må jeg sige. Det er for meget til at være tilfældigt.”

Det kan ikke passe, at to forfattere har fået den idé?

“Nej, altså fundamentet ville være forskelligt, simpelthen. At vi begge to får ideen til en Bangkok-noir-serie, det kunne man sagtens forestille sig. Men at det, jeg lige har ridset op, er så ens, det, tror jeg ikke på, er tilfældigt. Det overgår i hvert fald min fantasi.”

Hvad vil du så gøre nu?

“Jeg kan jo ikke bruge min frustration. Det har været en sindssyg proces. Den tillid jeg har til systemet, er jo brudt ned. Jeg har ikke tænkt mig at gå og være evigt

frustreret over det, men jeg vil gerne rejse en debat. Der, hvor jeg synes, at den virkelig hopper af, det er [Forlag 1]. At de ikke tager det mere alvorligt og bare skubber den over på os. De føler ikke noget ansvar for det her.”

“Nu er vores egen tegneserie jo udkommet, og jeg vil ikke til at køre en sag. Men jeg vil gerne rejse en debat. Er det okay, at [Forlag 1] har håndteret det på den her måde? Jeg synes, at det store ansvar for det her ligger hos [Forlagsdirektøren] ([Forlagsdirektøren], [Forlag 1]s direktør, *red.*).”

Det er noget lusk

I juli 2023 tog [Forfatteren] og hans forlægger [Forlæggeren] fra [Forlag 2] kontakt til forlaget [Forlag 1] i håb om at få undersøgt sagen.

Frihedsbrevet har set en mailkorrespondance, hvor [Forlag 1]-direktør [Forlagsdirektøren] skriver, at han har været i dialog med redaktøren på [Klager]s [Titel 2], som ser “visse lighedspunkter” og “essentielle forskelle” mellem de to historier, men herfra ser [Forlagsdirektøren] ingen grund til at foretage sig yderligere.

Det fortæller han også over telefonen, da Frihedsbrevet får fat i forlagsdirektøren.

“Vi blev enige om, at det godt kan være, at der er nogle strukturelle ligheder, men der er også nogle essentielle forskelle. Sådan kan man sikkert finde andre værker, hvor der også er ligheder og forskelle,” siger [Forlagsdirektøren].

[Forlagsdirektøren] mener ikke, at han kunne have undersøgt sagen.

“Hvordan skulle jeg have undersøgt det? Der er tale om en bog, der ikke er publiceret. Vi har været fuldstændig chanceløse i forhold til at få en mistanke om det. [Klager] har ophavsretten til værket, og det ville være højst ualmindeligt, hvis vi gik rundt og spurgte folk, og de virkelig mente det, de havde skrevet under på.”

“Der bliver insinueret alt muligt omkring noget, som vi ikke har haft nogen jordisk chance for at vide noget om – *hvis* der overhovedet er tale om inspiration eller plagiat. Så må man fremlægge sit ærinde uden at lægge bevisbyrden over på os som forlag. Det er noget lusk.”

Du har ikke tænkt dig at tale med [Klager]?

“Nej, jeg vil da ikke anklage en forfatter for noget, som jeg ikke aner noget som helst om, og som vi ikke har nogen juridisk forpligtelse til at forholde os til. Så må jeg antage, at de mener, at [Klager] et eller andet sted har fået fingre i [Forfatteren]s manuskript til en graphic novel og ladet sig inspirere af det. Det må de spørge hende om.”

Når du hører om det her, får det dig så til at tænke noget som helst?

“Det bliver et skråplan, hvis jeg skal komme med en vurdering af, hvorvidt der er tale om plagiat. Det vil jeg simpelthen ikke. Så befinder jeg mig i den samme situation, som [Forlæggeren] ([Forlæggeren] fra [Forlag 2], *red.*) forsøgte at bringe mig i med sine henvendelser, og det synes jeg ikke er fair. Ganske enkelt.”

Sagen lukket

Selvom [Forlag 1]s direktør kalder henvendelsen fra [Forfatteren] og [Forlag 2] for noget insinuerende lusk, ser man anderledes på det i den anden ende af mailkorrespondancen.

“Jeg er ikke helt klar over, hvad der er lusk ved det,” siger [Forlæggeren] fra [Forlag 2].

“Jeg kan kun sige, hvordan jeg ville reagere, hvis jeg fik sådan en henvendelse. Så ville jeg da kontakte forfatteren og spørge, om det her har noget på sig.”

“Vi havde gået ud fra, at han ([Forlagsdirektøren] fra [Forlag 1], *red.*) ville tage en eller anden form for affære. Det afviser han. Så kan vi heller ikke gøre mere, mig og [Forfatteren]. Og så er den sag i mine øjne lukket,” siger han og forklarer, at de ikke har hverken penge eller overskud til en eventuel retssag.

Dagen efter ringede [Forlagsdirektøren] og ville trække sit interview tilbage efter at have talt med [Klager]. Han sendte så et nyt skriftligt citat, som han gerne vil have bragt i stedet. Frihedsbrevet har valgt at bringe begge dele.

Det nye citat lyder sådan her:

“Det fremstår for mig udokumenteret, at [Klager] skulle have set endsige ladet sig inspirere af [Forfatteren]s manuskript, der udkom fire måneder efter [Klager]s [Titel 2]. [Klager] meddeler mig i denne anledning, at hun intet kender til [Forfatteren] eller hans værk.”

Kender ikke hans bog

[Klager] er forfatter og journalist og har læst sydøstasienstudier og har boet i Bangkok.

Hun siger til Frihedsbrevet, at hun er overrasket over, at der lige pludselig står et menneske, hun aldrig har hørt om, og anklager hende for at have hugget et plot fra en tegneserie.

“Du må gerne citere mig for: Jeg kender ikke til [Forfatteren]. Jeg kender ikke hans bog. Det er en ny udgivelse, og jeg kendte ikke til den, før du kontaktede mig. Så jeg har meget svært ved at se, hvordan – hvis det er det, han mener – at jeg har ladet mig inspirere af hans historie til mit plot. Jeg kan slet ikke se, hvordan det skulle hænge sammen,” siger [Klager].

Principiel sag

[Advokaten] er advokat og har været i dialog med [Forfatteren] og [Forlag 2] om sagen.

“Det er min klare opfattelse, at der er en ophavsretlig problemstilling,” siger [Advokaten].

“Den her sag ville være principiel.”

“Uden at være alt for konkret, så er det min vurdering, at der er ret mange ligheder, selvom formaterne er vidt forskellige. Der er selve grundhandlingen. Der er karakterer og karaktertræk, som er det samme. Handlingselementer, som er de samme. En setting og en stemning, som er det samme.”

For en advokat som [Advokaten] er der tale om en spændende sag her, siger han. Det handler nemlig om, hvor grænsen går.

“Har vedkommende overhovedet set det her? Eller er det noget, som to mennesker uafhængigt af hinanden har fundet på? Det er jo i sig selv et bevismæssigt spørgsmål, som er rigtig svært,” siger han.

Og så er han overrasket over, at der tilsyneladende ikke er nogen faste procedurer for, hvordan man som forlag håndterer sådan en henvendelse.

“Her er der tale om et ret velunderbygget spørgsmål om kopiering, som jeg ser det. Og der havde jeg da håbet, at man havde haft nogle procedurer.””

Øvrige oplysninger

Pressenævnet har fra [Klager] modtaget et screenshot af en kommentar skrevet af [Chefredaktøren] til et af hendes Facebook-opslag. Af kommentaren fremgår:

”Kære [Klager] jeg blander mig lige for at bemærke at din fremstilling af Frihedsbrevets artikel er helt urimelig. Der er tale om et sobert og seriøst stykke kulturjournalistik, hvor vi hører begge parter i en sag, og bestemt ikke kommer med injurierende påstande undervejs. I den forbindelse er du i øvrigt blevet citeret for det du ville citeres for. Derfor vil jeg også gerne opfordre alle i tråden til at læse artiklen som Frihedsbrevet står helt og aldeles på mål for. Det som er mest kritisabelt er dog at du skriver at vi er et medie som har sat al journalistisk moral og etik til side. Vi er tilmeldt Pressenævnet, følger de presseetiske regler og røgter vores hverv så ordentligt som vi overhovedet kan. Derfor vil jeg også opfordre dig til at tage din sag i Pressenævnet, så vi kan få deres besyv med. Til slut vil jeg takke dig for at du medvirker i artiklen desuagtet at det har været en dårlig oplevelse. Mvh, [Chefredaktøren]”

[Klager] har endvidere fremsendt en mail fra [Forlagsdirektøren], forlagsdirektør ved [Forlag 1], dateret til den 8. november 2023 med kopi af en mailkorrespondance mellem [Forlagsdirektøren] og [Forlæggeren], forlægger ved [Forlag 2], i perioden fra den 11. juli 2023 til den 16. august 2023.

[Klager]s klage er modtaget i Pressenævnet den 12. november 2023.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

Korrekt information og vinkling

[Klager] har overordnet anført, at artiklen fejlagtigt giver et indtryk af, at hun har stjålet plottet i [Forfatteren]s værk "[Titel 1]" og/eller plagieret hans værk, hvilket er stærkt krænkende og skadeligt for hendes virke som debuterende fiktionsforfatter.

I den forbindelse har [Klager] oplyst, at hendes værk "[Titel 2]" blev udgivet den [dag 2] juni 2023, og at [Forfatteren]s værk "[Titel 1]" blev udgivet den [dag 3] oktober 2023. Hertil har [Klager] bemærket, at alene værkernes udgivelsesdatoer ville have fået de fleste seriøse medier og journalister til at lægge historien ned i modsætning til Frihedsbrevet, som i stedet fremsætter en alvorlig anklage om, at hun ikke alene har plagieret [Forfatteren]s værk, men at hun tillige har gjort det på efterbevilling.

I forhold til Frihedsbrevets bemærkning om, at det er udokumenteret og forfejlet, at artiklen fejlagtigt giver et indtryk af, at [Klager] har stjålet plottet i [Forfatteren]s værk "[Titel 1]" eller plagieret hans værk, har [Klager] anført, at det lader til, at Frihedsbrevet har en anden opfattelse af, hvad artiklen handler om, end hende. Såfremt Frihedsbrevet ønsker at bringe den historie, som mediet mener, at de har bragt, kunne mediet troværdigt have beskrevet,

hvordan henholdsvis [Forfatteren] og hende får deres idéer til deres værker, og hvordan de fører dem ud i livet, herunder at hun har boet og læst på universitet i Bangkok, ligesom hun har ernæret sig som freelance-korrespondent i regionen. Det ville dog fortsat være en underlig og unødvendig artikel, men den ville trods alt være afbalanceret og i overensstemmelse med de presseetiske regler.

[Klager] har endvidere anført, at hverken artiklens overskrift, vinkling eller balancering af kilder giver et indtryk af, at to forlag er røget i totterne på hinanden, som anført i artiklen. Det giver nærmere et indtryk af, at et forlag beskylder et andet forlag for noget, der ikke dokumenteres i artiklen, ligesom dette unægtelig giver et indtryk af, at artiklens vinkel har været bestemt på forhånd – allerede inden at hun og [Forlagsdirektøren] og blev kontaktet af Frihedsbrevet den 26. oktober 2023.

For så vidt angår Frihedsbrevets bemærkning om, at illustrationen i den påklagede artikel ikke er journalistisk, og at mediet derfor ser bort fra denne del af klagen, har [Klager] anført, at illustrationen pudsigt nok lægger sig klart op ad hendes tolkning af artiklen, og har i den forbindelse anført, at man ikke kan fraskrive sig et presseetisk ansvar, fordi man kalder noget for en karikatur. Illustrationen er fortsat en illustration, hvorfor det må antages, at den illustrerer en eller anden pointe i artiklen.

Herudover har [Klager] anført, at [Forfatteren] og hans forlægger [Forlæggeren] i artiklen fremsætter usande påstande og udokumenterede beskyldninger, der skader hendes forfatterskab og truer hendes virke som forfatter og journalist.

I forhold til Frihedsbrevets bemærkning om, at [Forfatteren] alene fremsætter en undren over sammenfaldene mellem deres respektive værker, har [Klager] som journalist med 20 års erfaring bemærket, at en undren – uanset om den fremsættes af Frihedsbrevet, [Forfatteren] eller [Forlæggeren] – kan være et journalistisk udgangspunkt, som dog ikke fortjener at blive bragt som historie, såfremt den ikke fører til noget substantielt, sandt eller relevant. Dette lærer man også på første semester af journalistuddannelsen.

[Klager] har endvidere anført, at når [Forfatteren] undrer sig over de pågældende sammenfald og mistænker, at hans upublicerede manuskript er faldet i andres hænder, retter han en anklage mod hende, som Frihedsbrevet – selv om anklagen fremføres subtilt – bør efterprøves, forinden mediet vælger at offentliggøre den vidt og bredt samt gør sig til talerør for en anklage af så alvorlig karakter.

Forelæggelse

[Klager] har anført, at artiklen ikke lever op til punkt A.3 i de vejledende regler for god presseskik, idet hun ikke grundigt eller i god tid er blevet forelagt [Forfatteren]s beskyldninger mod hende.

Hertil har [Klager] bemærket, at hun først blev bekendt med de præcise anklager i forbindelse med artiklens offentliggørelse den 30. november 2023, idet Frihedsbrevet

hverken i deres mails eller under samtalen har anvendt ordet ”plagieret” eller sagt direkte, at hun var mistænkt for at have set [Forfatteren]s upublicerede manuskript.

[Klager] har i den forbindelse oplyst, at hun først blev bekendt med artiklen den 26. oktober 2023, og at hun hverken har set eller læst mailkorrespondancen mellem [Forlagsdirektøren] og [Forlæggeren] forud for artiklens offentliggørelse den 30. november 2023.

[Klager] har endvidere anført, at selv om Frihedsbrevet dækker sig ind ved at citere [Forfatteren] for at sige, at han ikke kan dokumentere sine beskyldninger, fremsætter mediet fortsat hans meget alvorlige og ærekrænkende beskyldninger mod hende igennem artiklen, og har i den forbindelse bemærket, at selv om Frihedsbrevet alene refererer [Forfatteren]s beskyldninger og stiller ham pseudokritiske spørgsmål, er mediet fortsat forpligtet til at efterprøve disse.

[Klager] har desuden anført, at det mest kritisable er, at Frihedsbrevet pakker [Forfatteren]s beskyldninger ind i en form for journalistisk, der ligner en researchet artikel, men hvor det er tydeligt, hvem der får mest og ukritisk meget taletid. Med ukritisk henvises til, at Frihedsbrevet med de mange og lange citater samt vægtningen af disse og den redaktionelt valgte karikaturtegning klart indrammer den kritiske vinkel, nemlig at hun som forfatter har stjålet plottet i [Forfatteren]s upublicerede manuskript, hvilket ikke er en pro et contra, men en klar anklage mod hende.

I den forbindelse har [Klager] bemærket, at Frihedsbrevet med artiklens indpakning fejlagtigt signalerer, at artiklen er en kritisk kulturartikel eller et stykke sobert og seriøst kulturjournalistik, som mediet kan stå inde for, som anført af [Chefredaktøren] i hans kommentar til hendes Facebook-opslag. Hvis man skal tage [Chefredaktøren]s ord for gode varer, skal research og dokumentation være på plads, og artiklen skal forsynes med et minimum af gode kilder – der gælder jo en række skærpende krav om forelæggelse, redaktionel dokumentation og kildekritik for en kritisk artikel, som helt åbenlyst mangler i den påklagede artikel.

Herudover har [Klager] anført, at hun som følge af Frihedsbrevets utilstrækkelige forelæggelse ikke har haft mulighed for at tilbagevise de beskyldninger, der fremsættes mod hende i artiklen.

I den forbindelse har [Klager] med henvisning til Frihedsbrevets mails af 26. og 27. oktober 2023 samt uddraget af transskriberingen af telefonsamtalen af 26. oktober 2023 oplyst, at Frihedsbrevets journalist ikke på noget tidspunkt stillede hende egentlige interviewspørgsmål, herunder blandt andet om hun kunne dokumentere, hvor længe hun havde arbejdet på sin romantrilogi, hvor ”[Titel 2]” er første bind, eller hvilke forlag hun har været i kontakt med omkring sin romantrilogi. Det fremgår således klart og tydeligt af uddraget af transskriberingen af telefonsamtalen, at hun var nødt til at gætte sig frem til, hvad der præcis blev insinueret og anklaget for, da dette aldrig blev præsenteret klart og konkret for hende. Det var således op til hende at sætte ord på, hvad anklagen egentlig gik på.

I forlængelse heraf har [Klager] bemærket, at vi i Danmark har et glimrende system, hvor bevisbyrden ligger hos den, der anklager, og ikke hos den anklagede.

Brug af kilder

- [Forfatteren] og [Forlæggeren]

[Klager] har anført, at Frihedsbrevet ikke har udvist tilstrækkelig kildekritik af [Forfatteren] og [Forlæggeren], idet det er i deres kommercielle interesse, at udgivelsen får omtale, uanset karakteren af omtalen.

- Advokat [Advokaten]

[Klager] har anført, at Frihedsbrevet ikke har udvist tilstrækkelig kildekritik i forhold til advokat [Advokaten].

[Klager] har henvist til, at det alene fremgår af artiklen, at [Advokaten] har været i dialog med [Forfatteren], selv om [Advokaten] optræder og udtaler sig som [Forfatteren]s advokat i artiklen "[Forfatteren] beskylder [Klager] for at have stjålet hans ide til handlingen i romanen "[Titel 2]". Men [Klager] siger, hun har skrevet bogen i flere år" bragt af Lemvig Folkeblad den 2. november 2023. [Advokaten] er således ikke en uvildig kilde, men en advokat i ophavsret, der er købt af [Forfatteren]. Det må derfor konkluderes, at [Forfatteren] er [Advokaten]s klient, uanset om der foreligger en sag eller ej. [Advokaten] er således ikke egnet som kilde i en journalistisk historie i overensstemmelse med god presseskik, idet han tydeligt er part i sagen. Det er uetisk og medvirkende til at skævvride balancering af kilderne i historien.

Hertil har [Klager] anført, at der findes mange andre jurister i ophavsret og andre kreative rettigheder, som kunne have været anvendt.

- Balancering af kilder

[Klager] har anført, at der er en indlysende ubalance i balanceringen af kilder.

Hertil har [Klager] bemærket, at hendes forlægger fra [Forlag 1], [Forlagsdirektøren], først kommer til orde langt nede i artiklen, hvilket tillige gør sig gældende for hende.

[Klager] har endvidere anført, at ubalancen ligeledes kommer til udtryk i artiklen, når det alene fremgår, hvordan [Forfatteren]s værk har været længe undervejs. Hvis Frihedsbrevet havde været interesseret, kunne mediet nemt have fundet frem til, at hun første gang præsenterede sin idé til hendes roman "[Titel 2]" i 2018 for forlaget Lindhardt & Ringhof, hvor hun var ansat og i dialog herom frem til årsskiftet 2020, hvorefter romanen blev antaget af Peoples Press. I forbindelse med at hendes redaktør ved Peoples Press stoppede, skiftede hun til [Forlag 1], som antog "[Titel 2]" og de to øvrige bind i hendes romantrilogi. Der er en række personer ved de pågældende forlag, som kan bekræfte dette.

[Klager] har afvist at have kendskab til, at [Forlagsdirektøren] har forsøgt at trække sit interview tilbage, som anført af Frihedsbrevet, og har i den forbindelse anført, at såfremt han

har trukket sit interview tilbage, må der være en god grund, som hun imidlertid ikke kender til eller har noget med at gøre. Hendes klage til Pressenævnet angår ikke [Forlag 1], men hende alene, og såfremt [Forlag 1] ønsker at klage, må det forventes, at de selv rejser en klagesag.

[Klager] har afvist, at hun ikke ønskede at medvirke yderligere end med de citater, som fremgår af den påklagede artikel, og har i den forbindelse anført, at hun netop tog kontakt til Frihedsbrevet i forlængelse af deres mail af 26. oktober 2023, fordi hun ønskede at medvirke og stille sig til rådighed for Frihedsbrevets spørgsmål, ligesom hun under samtalen tilbød Frihedsbrevets journalist, at han kunne ringe for yderligere information eller spørgsmål. Det var imidlertid ikke muligt for hende at komme med yderligere, da det var uklart for hende, hvad hun egentlig blev anklaget for. Hun havde dog forstået så meget, at en forfatter mente, at de havde lavet to værker med lignende plot, men da det næsten sker hver eneste dag, at to mennesker fra den kreative verden får lignende idéer, var det fortsat uklart for hende, hvad sagens kerne var.

I forlængelse heraf har [Klager] med henvisning til uddraget af transskriberingen af telefonsamtalen af 26. oktober 2023 endvidere anført, at Frihedsbrevets journalist heller ikke stillede hende egentlige interviewspørgsmål om hendes idé eller arbejde, men alene bad hende forholde sig til, hvorvidt hun fandt det underligt, at plottet i [Forfatteren]s og hendes værk mindede om hinanden. Dette kunne hun af gode grunde ikke svare på, da hendes eneste kendskab til plottet i [Forfatteren]s værk var det, som Frihedsbrevet havde skitseret for hende, og det, som hun kunne "google" sig frem til.

2.2 Frihedsbrevets synspunkter

Korrekt information og vinkling

Frihedsbrevet har anført, at det er udokumenteret og forfejlet, at artiklen fejlagtigt giver et indtryk af, at [Klager] har stjålet plottet i [Forfatteren]s værk "[Titel 1]" og/eller plagieret hans værk.

Hertil har Frihedsbrevet anført, at mediet hverken har skrevet eller påstået i artiklen, at [Klager] har stjålet eller plagieret [Forfatteren]s værk. Det fremgår derimod klart og entydigt, at [Forfatteren] undrer sig over, at der efter hans opfattelse er flere sammenfald i deres værker, og at han mistænker, at hans værk er faldet nogle andre i hænde, ligesom det klart og utvetydigt fremgår, at [Forfatteren] ikke kan dokumentere dette. [Forfatteren] har således ikke påstået, at hun har stjålet hans manuskript.

For så vidt angår værkernes udgivelsesdatoer har Frihedsbrevet henvist til, at begge værkers datoer fremgår af artiklen, men at dette ikke ændrer ved [Forfatteren]s udsagn, som netop forholder sig til og hviler på det forhold, at [Klager]s værk blev udgivet først.

Frihedsbrevet har i forhold til udsagnet om, at to forlag er røget i totterne på hinanden, bemærket, at det fremgår af de omtalte forlags mailkorrespondance samt mediets interview med de pågældende forlag, at de diskuterede forholdet i en sådan grad, at

[Forlagsdirektøren] kaldte [Forlæggeren]s henvendelse for "lusket", mens [Forlæggeren] og [Forfatteren] undrede sig over [Forlag 1]s håndtering af sagen.

Frihedsbrevet har endvidere anført, at det er en udokumenteret og forkert beskyldning, når [Klager] har anført, at Frihedsbrevets vinkel har været bestemt på forhånd.

Hertil har Frihedsbrevet bemærket, at [Klager]s påstand om, at artiklens vinkel er, at hun har stjålet [Forfatteren]s værk, er forkert. Artiklens vinkel er, at der er udgivet to værker, hvor den ene forfatter undrer sig over værkernes ligheder. [Forlagsdirektøren] har desuden bekræftet, at der er ligheder mellem værkerne.

Forelæggelse

Frihedsbrevet har afvist, at mediet ikke har præsenteret [Klager] for [Forfatteren]s undren og antydning af, at hun skulle have ladet sig inspirere af hans værk eller være blevet bekendt med plottet i hans værk på anden vis. Det fremgår tydeligt af uddraget af transskriberingen af telefonsamtalen af 26. oktober 2023, at [Klager] gentagne gange præsenteres for artiklens præmis og [Forfatteren]s udtalelser.

Herudover har Frihedsbrevet med henvisning til, at det ikke er korrekt, at [Klager] ikke er blevet præsenteret for [Forfatteren]s udtalelser, anført, at mediet ikke kan kommentere hendes bemærkning om, at hun ikke har haft mulighed for at tilbagevise hans beskyldninger.

Brug af kilder

- [Forfatteren] og [Forlæggeren]

Frihedsbrevet har ikke kommenteret forholdet.

- Advokat [Advokaten]

Frihedsbrevet har anført, at mediet ikke har deklareret [Advokaten] for uvildig, men at mediet har anført i artiklen, at han har været i dialog med [Forfatteren] om sagen, således at han blev deklareret korrekt. Det er nemlig korrekt, at [Forlag 2] og [Forfatteren] havde rådført sig med [Advokaten] herom.

Hertil har Frihedsbrevet bemærket, at der hverken dengang eller på nuværende tidspunkt har været anlagt nogen sag, der har været ført af en advokat.

- Balancering af kilder

Frihedsbrevet har anført, at [Klager] ikke ønskede at medvirke udover med de citater, der fremgår af artiklen.

Hertil har Frihedsbrevet bemærket, at [Klager] under telefonsamtalen af den 26. oktober 2023 udtalte, at hun ikke kunne se, hvad hun skulle bidrage med, og at hun ikke gad forholde sig til [Forfatteren]s udsagn, hvilket også fremgår af uddraget af transskriberingen af telefonsamtalen.

Frihedsbrevet har videre anført, at mediet kun har citeret hende for det, som hun under samtalen sagde, at hun ville citeres for, således at der ikke var den mindste tvivl om, at hun gerne ville citeres for det.

I forhold til [Klager]s bemærkning om, at hun ønskede at medvirke yderligere, har Frihedsbrevet anført, at [Klager] – ud over at hun gentagne gange under samtalen fastslog, at hun ikke ønskede at medvirke, og at hun ikke kunne forstå, hvordan [Forfatteren] kunne have sin bekymring, hvilket var den anklage, som hun mener, at hun ikke er blevet præsenteret for – ikke svarede på Frihedsbrevets mail af 27. oktober 2023 med hendes citater. Dette betød, at et af de citater, som var sendt til godkendelse, ikke blev offentliggjort af hensyn til, at hun havde givet udtryk for, at hun ikke ville medvirke.

For så vidt angår det forhold, at [Forlagsdirektøren] først citeres langt nede i artiklen, har Frihedsbrevet anført, at artiklen er bygget op således, at læseren først præsenteres for [Forfatteren]s situation, undren og betragtninger – så læseren ved, hvad sagen egentlig drejer sig om – og derefter præsenteres for [Forlagsdirektøren]s side af historien, som Frihedsbrevet i øvrigt har citeret loyalt.

Frihedsbrevet har endvidere ikke fundet det relevant at kommentere på [Klager]s bemærkning om, at [Forlagsdirektøren] er citeret for sent, men mediet har oplyst, at det første afsnit, hvor [Forlagsdirektøren] er citeret, fylder 383 ord og bygger på et interview, hvor han forklarer sin side af historien, som han i øvrigt forsøgte at trække tilbage, efter at han havde talt med [Klager].

Hertil har Frihedsbrevet bemærket, at det er en relevant nuance i sammenhængen, at [Forlagsdirektøren] forsøgte at trække det pågældende interview tilbage, hvilket Frihedsbrevet imidlertid ikke valgte at imødekomme. Det virker selvmodsigende, at man ønsker at trække sin medvirken tilbage og samtidig klager over, at man kommer for lidt til orde.

Frihedsbrevet har endvidere bemærket, at [Forlag 2] alene medvirker i artiklen med tre citater.

For så vidt angår [Klager]s bemærkning om, at hun ikke er bekendt med, at [Forlagsdirektøren] forsøgte at trække sit interview tilbage, har Frihedsbrevet anført, at det står i artiklen, og at [Forlagsdirektøren] i forbindelse med tilbagetrækningen af hans interview til Frihedsbrevet oplyste, at han havde været i kontakt med [Klager], og at han i stedet ville sende et nyt, kort citat, som fremgår af artiklen. [Klager] var på dette tidspunkt stoppet med at besvare Frihedsbrevets henvendelser, hvorfor mediet fik en fornemmelse af, at [Klager] og [Forlagsdirektøren] havde aftalt, at der skulle være tavshed fra deres side. Såfremt [Klager] ønskede at medvirke yderligere, vidste hun, at de havde lavet et telefonisk interview i sagen, og såfremt hun var kommet på andre tanker, havde hun haft tre dage til at vende tilbage og medvirke yderligere.

Afslutningsvist har Frihedsbrevet anført, at mediet naturligvis gerne ville have haft flere citater med fra [Klager] i artiklen, men at mediet i den pågældende situation imødekom hendes ønske om at holde hende så langt ude af diskussionen som muligt.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jens Kruse Mikkelsen, Hans Peter Blicher, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

Kompetence

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at nævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket offentliggørelse i strid med god presseskik, jf. medieansvarslovens § 34 og de vejledende regler for god presseskik. Spørgsmål om, hvorvidt der er sket overtrædelse af straffelovens bestemmelser, samt ophavsretlige spørgsmål hører under domstolene og falder uden for nævnets kompetence.

Retlig interesse

Det er som udgangspunkt en betingelse for, at Pressenævnet kan behandle en klage, at klageren har retlig interesse i det forhold, der klages over. Det indebærer, at man som person, virksomhed, organisation eller lignende skal være omtalt, afbildet eller på anden måde identificeret i mediet. Det er ikke tilstrækkeligt blot at have interesse i det emne, der er behandlet.

Klagen er indgivet af [Klager], der klager på egne vegne. Klagen ses ikke indgivet på vegne af andre af de i omtalen nævnte personer. Klagen behandles derfor alene i forhold til [Klager].

God presseskik

Korrekt information, vinkling, forelæggelse samt angreb og svar i sammenhæng

[Klager] har klaget over, at artiklen giver et fejlagtigt indtryk af, at hun har stjålet plottet i [Forfatteren]s værk "[Titel 1]" eller plagieret hans værk, og at denne vinkel har været bestemt på forhånd.

[Klager] har endvidere klaget over, at artiklen indeholder ukorrekte og skadelige oplysninger, der ikke er forelagt hende, og som hun derfor ikke har haft mulighed for at tilbagevise.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt bør det kontrolleres, om de oplysninger, der giver eller gengives, er korrekte. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforningende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Angreb og svar bør, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde. Dette gælder i særlig grad krænkende eller skadelige udsagn, jf. punkt A.1, A.3 og A.4.

Pressenævnet bemærker, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

Af artiklen fremgår blandt andet:

”Det korte af det lange

For nogle år siden fik [Forfatteren] ideen til at skrive en noir-krimi, der skulle foregå i Bangkok og handle om jagten på en forsvunden datter.

Den ide var han bare ikke den eneste, der fik, og nu er to forlag røget i totterne på hinanden.

“At vi begge to får ideen til en Bangkok-noir-serie, det kunne man sagtens forestille sig. Men at det, jeg lige har ridset op, er så ens, tror jeg ikke på, er tilfældigt,” siger [Forfatteren].

Hele historien

“Da jeg læste den, fik jeg det dårligt. Det var meget ubehageligt,” siger forfatteren [Forfatteren].

Han taler om bogen [Titel 2], en thriller, der udkom på forlaget [Forlag 1] i sommer. Ubehaget hos [Forfatteren] skyldtes ikke læseoplevelsen som sådan, men mere den erkendelse, at historien mindede forbavsende meget om en bog, han selv havde på trapperne.

I sommeren 2019 havde han ideen på plads til [Titel 1]. Plottet, miljøet, karaktererne. Herfra blev der udfoldet og finpudset, og et mere færdigt manuskript blev i de efterfølgende år sendt forbi flere forskellige forlag, blandt andet Gyldendal, Modtryk, Cobolt, Mofibo og Politikens Forlag. Manuskriptet kom også forbi en oversætter, en agent og Kunstfondens Litteraturudvalg og en tegner.

I foråret 2021 kom [Forlag 2] så ombord. Sammen fandt de ud af, at der måtte en thailandsk tegner til, hvilket ifølge de to aktører viste sig at være en vanskelig opgave, som fik hele projektet til at trække ud, og derfor måtte de holde krudtet tørt indtil efteråret 2023.

Hvis bare bogen var blevet udgivet for et halvt år siden, havde mindst én forfatter sovet bedre om natten. Egesborg fortæller nemlig, at det tog hårdt på ham at læse [Klager]s roman [Titel 2], der udkom i sommer.

Med fire hjerter i Politiken og fem stjerner i Berlingske fik bogen en fin modtagelse af anmelderne.

Men ikke af [Forfatteren].

“Jeg fik nærmest angst,” siger han.

Sammenfald

[Titel 1] er en graphic novel, og [Titel 2] er en roman. De er sådan set vidt forskellige på stort set alle punkter. Bare lige bortset fra nogle af de mest grundlæggende elementer.

I [Titel 1] er Bangkok ramt af smog, i [Titel 2] af, ja, monsun. Begge fortællinger har samme motor: Datteren er forsvundet. Et detektivbureau skal hjælpe et par med at finde hende, og herfra bliver man hvirvlet ind i forskellige dramaer. Den forsvundne datter er politisk aktiv – i [Titel 1] miljøaktivistisk, i [Titel 2] handler det om demokratibevægelsen i Thailand.

“I hendes historie er den ene hovedperson på flugt fra en traumatisk fortid og har et traumatisk forhold til et barn. Den anden hovedperson dyrker thaiboksning. I min bog er der kun en hovedperson, men han har både et traumatisk forhold til et barn, er på flugt fra en traumatisk fortid og dyrker thaiboksning,” siger [Forfatteren], der ikke tror på tilfældet i denne sammenhæng.

Du har jo ikke sendt manuskriptet til [Forlag 1]. Hvad tror du, der er sket?

“Mit gæt er, at der er en person, der har givet hende manuskriptet. Jeg ved det ikke. Men der er simpelthen for mange påfaldende sammenfald i de to fortællinger til, at det kan være tilfældigt. Men jeg kan ikke vide det,” siger han.

“Hele fundamentet i de to fortællinger er ens. Det tror jeg, at de fleste ville undre sig over. Jeg synes, det er påfaldende. Men hvordan og hvorledes det skulle være foregået, det har jeg ikke nogen anelse om. Jeg forholder mig bare til det faktuelle. At der er de her sammenfald.”

Sarah og Clara

Det mest grelle eksempel, mener Egesborg, er de to forsvundne og aktivistiske pigers navne. Hos [Forfatteren] hedder hun Sarah, hos [Klager] hedder hun Clara.

“Det er simpelthen for tykt. Det må jeg sige. Det er for meget til at være tilfældigt.”

Det kan ikke passe, at to forfattere har fået den idé?

“Nej, altså fundamentet ville være forskelligt, simpelthen. At vi begge to får ideen til en Bangkok-noir-serie, det kunne man sagtens forestille sig. Men at det, jeg lige har ridset op, er så ens, det, tror jeg ikke på, er tilfældigt. Det overgår i hvert fald min fantasi.”

Hvad vil du så gøre nu?

“Jeg kan jo ikke bruge min frustration. Det har været en sindssyg proces. Den tillid jeg har til systemet, er jo brudt ned. Jeg har ikke tænkt mig at gå og være evigt frustreret over det, men jeg vil gerne rejse en debat. Der, hvor jeg synes, at den virkelig hopper af, det er [Forlag 1]. At de ikke tager det mere alvorligt og bare skubber den over på os. De føler ikke noget ansvar for det her.”

“Nu er vores egen tegneserie jo udkommet, og jeg vil ikke til at køre en sag. Men jeg vil gerne rejse en debat. Er det okay, at [Forlag 1] har håndteret det på den her måde? Jeg synes, at det store ansvar for det her ligger hos [Forlagsdirektøren] ([Forlagsdirektøren], [Forlag 1]s direktør, red.)”

[...]

Kender ikke hans bog

[Klager] er forfatter og journalist og har læst sydøstasiestudier og har boet i Bangkok.

Hun siger til Frihedsbrevet, at hun er overrasket over, at der lige pludselig står et menneske, hun aldrig har hørt om, og anklager hende for at have hugget et plot fra en tegneserie.

“Du må gerne citere mig for: Jeg kender ikke til [Forfatteren]. Jeg kender ikke hans bog. Det er en ny udgivelse, og jeg kendte ikke til den, før du kontaktede mig. Så jeg har meget svært ved at se, hvordan – hvis det er det, han mener – at jeg har ladet mig inspirere af hans historie til mit plot. Jeg kan slet ikke se, hvordan det skulle hænge sammen,” siger [Klager].”

Indledningsvis bemærker Pressenævnet, at det som udgangspunkt ikke er i strid med god presseskik, at en journalist forud for et interview undlader at fremsende sin dokumentation til den person, der skal interviewes, så længe interviewpersonen har mulighed for at få et overblik over, hvad spørgsmålene vedrører, og i hvilken sammenhæng udtalelserne skal anvendes.

I den forbindelse bemærkes det endvidere, at en aftale om gennemsyn ikke indebærer en ret til at godkende artiklens indhold inden publicering.

Pressenævnet finder, at artiklen indeholder beskyldninger mod [Klager], som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for hende, hvorfor beskyldningerne burde forelægges. Pressenævnet bemærker i den forbindelse, at den omtalte som udgangspunkt har krav på at få forelagt kernen i kritikken.

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at Frihedsbrevet ved mail af 26. oktober 2023 kontaktede [Klager] vedrørende artiklen, herunder at [Forfatteren] påstod, at deres værker havde lignende plot, og at der i øvrigt var andre ligheder. Nævnet lægger endvidere til grund, at [Klager] samme dag var i telefonisk kontakt med Frihedsbrevet, hvor mediet uddybede [Forfatteren]s påstande, og hvor [Klager] udtalte sig til mediet og gav to citater, som hun efter aftale med Frihedsbrevet fik til gennemsyn ved mail af 27. oktober 2023.

Pressenævnet finder, at Frihedsbrevet på trods af den valgte, kritiske vinkel, havde et ansvar for, at det samlede indtryk i omtalen gav et retvisende billede i forhold til den i Frihedsbrevet fremsatte kritik af [Klager].

Efter en samlet vurdering finder Pressenævnet ikke anledning til at udtale kritik af Frihedsbrevet. Nævnet har lagt vægt på, at [Klager] i tilstrækkeligt omfang er blevet gjort bekendt med kritikpunkterne i omtalen, og at hun har fået mulighed for at kommentere omtalens indhold. Nævnet har også lagt vægt på, at [Klager]s afvisning af beskyldningerne er gengivet i artiklen, herunder navnlig at hun ikke kendte til [Forfatteren] og hans bog ”[Titel 1]”, før hun blev kontaktet af Frihedsbrevet. Det forhold, at indholdet af de konkrete beskyldninger ikke måtte have stået [Klager] fuldstændig klart, og hun dermed ikke vidste, i hvilken konkret sammenhæng hendes citater ville indgå i artiklen, kan ikke føre til et andet resultat.

Brug af kilder

[Klager] har klaget over, at Frihedsbrevet ikke har udvist tilstrækkelig kildekritik i forhold til [Forfatteren]s og [Forlæggeren]s kommercielle interesse i omtalen af [Forfatteren]s værk.

[Klager] har endvidere klaget over, at der er en indlysende ubalance i balanceringen af kilder, herunder i form af, at hun først kommer til orde langt nede i artiklen, og at det alene fremgår af artiklen, hvordan [Forfatteren]s værk har været længe undervejs.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt, jf. punkt A.2.

Pressenævnet bemærker, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at afvise at omtale forhold, der for en af parterne forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de indholdsmæssige krav til den bragte information iagttages.

Pressenævnet bemærker, at den almindelige kritik, som mediet bør udvise over for en nyhedskilde, skærpes, når kilden ikke kan forventes at forholde sig objektivt til sagen, eksempelvis, hvor der består et konkurrenceforhold, og at mediet i disse tilfælde særligt skal kontrollere grundlaget for og rigtigheden af kildens oplysninger.

Af artiklen fremgår blandt andet:

”[...]”

Hele historien

“Da jeg læste den, fik jeg det dårligt. Det var meget ubehageligt,” siger forfatteren [Forfatteren].

Han taler om bogen [Titel 2], en thriller, der udkom på forlaget [Forlag 1] i sommer. Ubehaget hos [Forfatteren] skyldtes ikke læseoplevelsen som sådan, men mere den erkendelse, at historien mindede forbavsende meget om en bog, han selv havde på trapperne.

I sommeren 2019 havde han ideen på plads til [Titel 1]. Plottet, miljøet, karaktererne. Herfra blev der udfoldet og finpudset, og et mere færdigt manuskript blev i de efterfølgende år sendt forbi flere forskellige forlag, blandt andet Gyldendal, Modtryk, Cobolt, Mofibo og Politikens Forlag. Manuskriptet kom også forbi en oversætter, en agent og Kunstfondens Litteraturudvalg og en tegner.

I foråret 2021 kom [Forlag 2] så ombord. Sammen fandt de ud af, at der måtte en thailandsk tegner til, hvilket ifølge de to aktører viste sig at være en vanskelig opgave, som fik hele projektet til at trække ud, og derfor måtte de holde krudtet tørt indtil efteråret 2023.

Hvis bare bogen var blevet udgivet for et halvt år siden, havde mindst én forfatter sovet bedre om natten. Egesborg fortæller nemlig, at det tog hårdt på ham at læse [Klager]s roman [Titel 2], der udkom i sommer.

“Jeg fik nærmest angst,” siger han.

[...]

Det er noget lusk

I juli 2023 tog [Forfatteren] og hans forlægger [Forlæggeren] fra [Forlag 2] kontakt til forlaget [Forlag 1] i håb om at få undersøgt sagen.

Frihedsbrevet har set en mailkorrespondance, hvor [Forlag 1]-direktør [Forlagsdirektøren] skriver, at han har været i dialog med redaktøren på [Klager]s [Titel 2], som ser “visse lighedspunkter” og “essentielle forskelle” mellem de to historier, men herfra ser [Forlagsdirektøren] ingen grund til at foretage sig yderligere.

[...]

Principiel sag

[Advokaten] er advokat og har været i dialog med [Forfatteren] og [Forlag 2] om sagen.

“Det er min klare opfattelse, at der er en ophavsretlig problemstilling,” siger [Advokaten].

“Den her sag ville være principiel.”

For en advokat som [Advokaten] er der tale om en spændende sag her, siger han. Det handler nemlig om, hvor grænsen går.

“Har vedkommende overhovedet set det her? Eller er det noget, som to mennesker uafhængigt af hinanden har fundet på? Det er jo i sig selv et bevismæssigt spørgsmål, som er rigtig svært,” siger han.

Og så er han overrasket over, at der tilsyneladende ikke er nogen faste procedurer for, hvordan man som forlag håndterer sådan en henvendelse.

“Her er der tale om et ret velunderbygget spørgsmål om kopiering, som jeg ser det. Og der havde jeg da håbet, at man havde haft nogle procedurer.””

Frihedsbrevet har i artiklen oplyst, at [Forfatteren] er forfatter af værket “[Titel 1]”, der er antaget af [Forlag 2].

I forhold til Frihedsbrevets valg af kilden [Forfatteren] finder nævnet, at [Forfatteren] har udtalt sig kritisk om [Klager] og hendes værk “[Titel 2]”. Nævnet finder, at dette gav Frihedsbrevet anledning til at være særligt opmærksom på at kontrollere grundlaget og rigtigheden af [Forfatteren]s oplysninger, da han kunne være farvet af personlig interesse og skadevoldende hensigt.

Det fremgår imidlertid klart af artiklen, hvem [Forfatteren] er, herunder hans relation til [Klager], at han er kritisk over for hende, og at hans udtalelser derved kan være farvet af personlig interesse. Nævnet finder herefter ikke grundlag for at fastslå, at Frihedsbrevet ikke har udvist den fornødne kildekritik.

For så vidt angår kilderne [Forlæggeren] og advokat [Advokaten] finder nævnet, at disse har udtalt sig kritisk om [Forlag 1] og [Forlagsdirektøren], herunder deres håndtering af henvendelsen fra [Forlag 2], og dermed ikke om [Klager]. Nævnet bemærker, at Frihedsbrevet har oplyst i artiklen, at [Forlæggeren] arbejder ved [Forlag 2] og er [Forfatteren]s forlægger, ligesom mediet har oplyst, at [Advokaten] er advokat og har været i dialog med [Forfatteren] og [Forlag 2] om sagen. Nævnet udtaler ikke kritik.

I forhold til balanceringen af de medvirkende kilder finder Pressenævnet i den konkrete sag ikke anledning til at kritisere opsætningen, herunder mediets redigering af artiklen. Nævnet har lagt vægt på, at klagers svar er bragt i slutningen af artiklen, og at opsætningen ikke får omtalen til at fremstå forvansket.